

دیدارهای شریف در تهران

محمد شهباز شریف، نخست‌وزیر پاکستان که دوشنبه ۵ خرداد ۱۴۰۴ به دعوت مسعود پزشکیان به منظور دیدار و رایزنی با مقام‌های بلندپایه کشورمان پیرامون همکاری‌های دوجانبه، مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی، وارد تهران شده‌بود، عصر دیروز با حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی دیدار کردند.

شریف در نشست خبری مشترک با رئیس‌جمهور اسلامی ایران ضمن قدردانی از استقبال گرم رئیس‌جمهور پزشکیان از او و هیئت همراه، اظهار داشت: «جمهوری اسلامی ایران خانه دوم ماست و سفر به تهران برای ما لحظه‌ای تاریخی است.» او نشست مشترک میان هیئت بلندپایه ایرانی و پاکستانی را سازنده توصیف کرد و افزود: «به دنبال دستیابی به توافقاتی در زمینه همکاری‌های تجاری و اقتصادی با کشور همسایه خود ایران هستیم.» نخست‌وزیر پاکستان ادامه داد: «ایران و پاکستان، ریشه‌های عمیقی از روابط فرهنگی و پیوندهای تاریخی دارند و ما اعتقاد داریم که باید این روابط را متحول کنیم تا بتوانیم به همکاری‌های خوبی در حوزه‌های مختلف دست یابیم.» وی ضمن قدردانی از تماس تلفنی رئیس‌جمهور پزشکیان و ابراز نگرانی وی درباره وضعیت شبه‌قاره، گفت: «از احساسات برادرانه شما نسبت به مردم پاکستان قدردانی می‌کنم.» شهباز شریف تصریح کرد: «فرصت خوبی برای استقبال از عباس عراقچی وزیر امور خارجه ایران که دیپلماتی برجسته هستند، داشتیم. بحث‌های خوبی با ایشان داشتیم و به حول و قوه الهی پاکستان از این بحران سربلند بیرون آمده است و این به پشتوانه نیروهای مسلح قوی و حمایت مردم پاکستان بوده است.» وی با بیان اینکه پاکستان خواهان صلح است، گفت: «صلح را از طریق گفت‌وگو دنبال می‌کنیم، تمایل داریم مسائلی همچون کشمیر را از طریق گفت‌وگو و با توجه به قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان حل و فصل کنیم.» نخست‌وزیر پاکستان افزود: «آماده گفت‌وگو با هند در زمینه مسائلی همچون آب، تجارت، مبارزه با تروریسم هستیم، به شرطی که آنها نیز جدیت داشته باشند اما اگر آنها به ما حمله کنند ما نیز از خودمان دفاع خواهیم کرد اما اگر صلح را بپذیرند نشان می‌دهد که واقعاً جدی هستند.»

مسعود پزشکیان نیز در نشست خبری مشترک با نخست‌وزیر پاکستان گفت: «پاکستان کشوری مهم در همسایگی جمهوری اسلامی ایران است و روابط تاریخی ما برگرفته از پیوندهای فرهنگی و تمدنی گسترده‌ای است که قرابت حاضر میان دو کشور را رقم زده است و به قرن‌ها و هزاره‌های گذشته بازمی‌گردد.» وی با بیان اینکه دو کشور در بسیاری از موضوعات منطقه، جهان اسلام و مسائل بین‌المللی دیدگاه‌های مشترکی داریم، اظهار داشت: «در جلسه مشترک با برادران مان بر گسترش همکاری‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و بین‌المللی تاکید کردیم. از جمله محورهای مورد تاکید اهتمام برای اجرای اسناد و توافقاتی است که از قبل امضا شده است.» پزشکیان تاکید کرد: «بر این باوریم که مرزهای مشترک دو کشور باید عاری از ناامنی و حضور و فعالیت گروه‌های تروریستی و جنایتکار باشد و برای ارتقای امنیت در مرزها و مبارزه با عوامل مخل امنیت در مرزها، اشتراک نظر و اراده جدی داریم. لازم است تاکید کنیم که جمهوری اسلامی ایران، ثبات و آرامش مردم پاکستان را جزو مصالح عالی خود تلقی می‌کند.» رئیس‌جمهور با اشاره به اینکه حفظ امنیت پایدار و تلاش در جهت ایجاد روابط دوستانه با همسایگان را جزو منافع مشترک خود قلمداد می‌کنیم، گفت: «جمهوری اسلامی ایران از برقراری آتش‌بس و ایجاد صلح بین پاکستان و هند استقبال می‌کند؛ بدون شک حل و فصل اختلافات از طریق گفت‌وگو و به شیوه‌های مسالمت‌آمیز بیش‌نیاز توسعه پایدار و ایجاد امنیت در منطقه و جهان است.» وی ادامه داد: «معتقدیم که منطقه غرب و جنوب آسیا، بیش از گذشته به امنیت و آرامش نیاز دارد و بدین منظور رایزنی و تعامل مثبت با کشورهای همسایه و سایر شرکای بین‌المللی را ضروری می‌دانیم.» پزشکیان اظهار داشت: «در دیدار با نخست‌وزیر پاکستان، اوضاع منطقه و جهان اسلام و در رأس همه آنها مسئله فلسطین مورد بحث قرار گرفت؛ ایران و پاکستان به عنوان اعضای فعال سازمان همکاری‌های اسلامی پشتیبان آرمان فلسطین و حامی مردم بی‌پناه غزه هستند و تداوم جنایات رژیم صهیونیستی در غزه و سکوت و حمایت کشورهای غرب را به شدت محکوم می‌کنند؛ لذا کشورهای اسلامی را برای حمایت کامل از مردم مظلوم فلسطین و غزه فرا می‌خوانیم.»

روایت دیپلمات

ولف دیتريش هایم سفیر اتریش در تهران در گفت‌وگو با «هم‌میهن»:

با شنبه برج‌جام موافقتیم

توافق ایران و آمریکا

روابط تهران و پایتخت‌های اروپایی را متحول خواهد کرد

عکس: دستاره کاظمی، هم‌میهن

محمدحسین لطف‌الهی

خبرنگار بین‌الملل

از ابتدای دهه ۱۳۹۰ شمسی روابط ایران و کشورهای اروپایی با فرازونشیب‌هایی همراه بوده است. توافق هسته‌ای سال ۱۳۹۴، نقطه عطفی در مسیر روابط ایران و اروپا بود و باعث شد حجم تجارت ایران و اتحادیه اروپا به بالاترین سطح طی چند دهه برسد. در این سال‌ها اتریش از جمله کشورهایی بود که هم به دلیل میزبانی از مذاکرات هسته‌ای منتهی به برجام و هم به دلیل همکاری‌های علمی و اقتصادی، روابط خوب و سازنده‌ای با ایران داشت. هرچند این رابطه، طی سال‌های بعد، تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل از جمله خروج ایالات متحده از برجام و حمله نظامی روسیه به اوکراین با نوسان‌هایی همراه بود اما اتریش در این سال‌ها برخلاف برخی از کشورهای اروپایی تلاش کرد روابط با ایران را حفظ کند و روابط میان دو کشور هیچ‌گاه به رابطه‌ای خصمانه بدل نشد. در گفت‌وگو با ولف دیتريش هایم، سفیر اتریش در ایران به بررسی عوامل موثر بر روابط دو کشور طی سال‌های اخیر پرداخته‌ایم. این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید:

❖ **روابط ایران و کشورهای اروپایی در سال‌های اخیر با چالش‌های زیادی روبه‌رو بوده. اتریش هم از این قاعده مستثنی نیست. فکر می‌کنید امروز روابط دو کشور نسبت به یک دهه قبل در چه وضعیتی قرار دارد؟**

۱۰ سال واقعاً بازه زمانی بزرگی است و طی این مدت تغییر و تحولات زیادی در عرصه‌های مختلف اتفاق افتاده است. سال ۲۰۱۵، زمانی که توافق برجام منعقد شد، روابط میان ایران و اتریش پویایی بسیاری پیدا کرد و در زمینه‌های مختلف به‌ویژه اقتصاد، فرهنگ و همکاری‌های علمی پیشرفت‌های قابل توجهی اتفاق افتاد. در آن سال‌ها، تبادلات و رفت‌وآمدهای زیادی نه‌تنها در حوزه تجاری بلکه در بسیاری از حوزه‌های دیگر در راستای گسترش روابط در جریان بود. عوامل بسیاری، از جمله عواملی که دوبار دیگر در آن دخالت چندانی ندارند باعث شد تا این روابط تحت تأثیر قرار گیرد. در وهله نخست، پدیده کووید و همه‌گیری بسیار اثرگذار بود و ارتباطات افراد در اقصی نقاط دنیا را کاهش داد. تردها و رفت‌وآمدها و مسافرت‌ها میان ایران و اتریش هم به تبع آن کاهش یافت. متعاقب آن، حمله نظامی روسیه به اوکراین و به خطر افتادن امنیت اتحادیه اروپا منجر به این شد که روابط بین کشورهای اروپایی و ایران به صورت بسیار منفی تحت تأثیر قرار گیرد.

❖ **آیا در حال حاضر چشم‌اندازی برای تغییر روند نزولی روابط وجود دارد یا موانع را بزرگتر از آن می‌دانید که امکان تغییر روند وجود داشته باشد؟**

از نگاه من، فاکتورهای زیادی وجود دارد که می‌تواند بر آینده روابط دو کشور اثر بگذارد. اگر بخواهم به ترتیب اهمیت به موضوعات اشاره کنم، پیشرفت سریع در گفت‌وگوهای هسته‌ای می‌تواند بسیار بسیار موثر باشد. در درجه دوم، یکی از مسائلی که در ایران بسیار کمرنگ شده می‌شود، تأثیر همکاری نظامی ایران با روسیه بر روابط ایران با کشورهای اروپایی است. در کنار به خطر افتادن امنیت کشورهای اروپایی، تحولاتی که در نزدیکی ایران و در منطقه خاورمیانه اتفاق می‌افتد بسیار حائز اهمیت است. ما به عنوان دولت اتریش بسیار امیدوار هستیم رایزنی‌هایی که در حال انجام است، به کاهش تنش منجر شود و بازنگران منطقه‌ای راه‌حلی برای دستیابی به آتش‌بس پایدار بیابند. مورد دیگری که به ذهن من می‌رسد، مسئله اتباع اروپایی است که در ایران زندانی هستند. حل و فصل این موارد می‌تواند از پیچیدگی روابط بکاهد و تردد شهروندان اروپایی و اتریشی به ایران را تسهیل کند.

در موضوع حقوق بشر هم که یکی از چالش‌های مهم در روابط دوجانبه است، نگاه‌های متفاوتی وجود دارد. ایران از انتقادهای حقوق بشری ناراضی است اما ابزارهای بین‌المللی ساختارمندی وجود دارد که هدفش صرفاً انتقاد از ایران نیست. اتریش هم بعضاً هدف این انتقادها بوده و به باور ما این وظیفه هر کشوری است که به طور سازنده با این نهادهای بین‌المللی همکاری کند.

❖ **به درستی اشاره کردید که برخی از این عوامل نظیر کووید در اختیار دولت‌ها نبود اما در برخی دیگر از عوامل، سیاست دولت‌ها اثر داشتند. در خصوص عواملی که دولت‌ها در آن اثرگذار بودند، فکر نمی‌کنید تجدیدنظر کشورهای اروپایی در خصوص برخی سیاست‌هایی توانست شرایط متفاوتی را رقم بزند؟ برای مثال در موضوع تحریم‌های آمریکا...**

این سوال خیلی مهمی است که به نظر من تفاوت دیدگاه‌ها نقش مهمی در به وجود آمدن آن دارد. اختلاف‌نظرهایی هم در این زمینه در میان کشورهای اروپایی مطرح است. واقعیت این است که بعد از خروج آمریکا از برجام و وضع تحریم‌ها علیه ایران، در گفت‌وگوهایی که صورت گرفت، مقرر شد تجارت میان ایران و کشورهای اروپایی ادامه پیدا کند. هر چند سازوکاری که در آن زمان برای تجارت در نظر گرفته شده بود، برای ایران رضایت‌بخش نبود اما مسئله این است که ایران گمان می‌کرد این کشورها هستند که تجارت را انجام می‌دهند، در حالی که شرکت‌های خصوصی به دلیل ترس و واکنش به تحریم‌های آمریکا خودشان ترجیح می‌دادند با ایران تجارت نکنند. این را نباید با تصمیم دولت‌ها اشتباه گرفت، چرا که دولت‌ها در این زمینه و محاسبه ریسک برای شرکت‌ها نقشی ندارند.

❖ **این پاسخ به نظر من یک طرفه است. منافع یک کشور صرفاً با مواضع سیاسی تأمین نمی‌شود و مقام‌های یک کشور برای اداره امور با واقعیات روی زمین سروکار دارند. آمارها کاملاً گویاست که حجم تجارت میان ایران و اروپا از سال ۲۰۱۷ به**